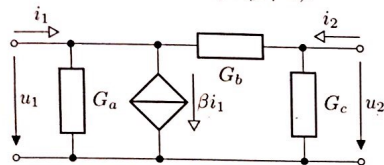

JAVÍTÓKULCS

1. példa.

Adott az alábbi kétkapu ($\beta \neq 1$).

a) Lehet-e a kétkapu szimmetrikus? Ha igen, adjon meg egy ilyen paraméterkészletet! (2 pont)

Igen, pl. $\beta = 0$, $G_a = G_c$ mellett szimmetrikus felépítésű, emiatt szimmetrikus is. (2 p)

b) Fejezze ki a kétkapu admittanciaparamétereit! (4 pont)

Csomóponti potenciálokkal
 $-i_1 + G_a u_1 + \beta i_1 + G_b(u_1 - u_2) = 0$,
 $-i_2 + G_c u_2 + G_b(u_2 - u_1) = 0$ (2 p)
 $i_1 = -\frac{G_a + G_b}{\beta - 1} u_1 + \frac{G_b}{\beta - 1} u_2$
 $i_2 = -G_b u_1 + (G_b + G_c) u_2$ (2 p)

A továbbiakban a kétkapu primer kapuját egy i_s áramú áramforrás ($i_1 = i_s$) zárja le. $G_a = 2$ mS, $G_b = 0,5$ mS, $G_c = 10$ mS, $\beta = 2$.

c) Mekkora a szekunder kapura csatlakoztatott terhelő ellenállás maximális teljesítménye, ha $i_s = 10$ mA (konstans)? (3 pont)

$$\mathbf{G} = \begin{bmatrix} -2,5 & 0,5 \\ -0,5 & 10,5 \end{bmatrix} \text{ mS}$$

 A dezaktivizált kétpólus belső admittanciája: $G_2 = 10 + 2 \times 0,5 = 10,4 \text{ mS}$, $R_2 = 96,2 \text{ ohm}$ (1 p).
 A rövidzárási áram ($u_2 = 0, i_2 = i_2$):
 $10 = -2,5 u_1$
 $i_2 = -0,5 u_1$
 innen $i_2 = 2$ mA. Az üresjárási feszültség: $u_2 = -R_2 i_2 = -0,192 \text{ V}$ (1 p)
 A maximális teljesítmény: $P_m = \frac{u_2^2}{4 R_2} = \frac{u_2^2 G_2}{4} = 96,2 \mu \text{ W}$ (1 p)

d) Csatlakoztassunk a szekunder kapura egy $L = 0,5 \text{ H}$ induktivitású tekercset. Az így képzett rendszer gerjesztése i_s , válasza u_1 . Tudjuk, hogy a rendszer GV stabil. Határozza meg a rendszer átviteli karakterisztikáját! (6 pont)

1. megoldás (a hálózat alapján). [mS, H, krad/s] egységrendszerben $U_1(j\omega)$ potenciálú csomópontokra ($I_1(j\omega) = I_s(j\omega)$)

$$-I_s(j\omega) + 2U_1(j\omega) + 2I_s(j\omega) + \frac{U_1(j\omega)}{0,5 + \left(\frac{1}{10} \times j\omega \cdot 0,5\right)} = 0$$

(2 p)

Innen $H(j\omega) = \frac{U_1(j\omega)}{I_s(j\omega)} = -\frac{1,05j\omega + 0,2}{2,6j\omega + 0,5}$ (3 p)

Normálalakban $H(j\omega) = -\frac{0,4038j\omega + 0,0769}{\omega + 0,192}$ (1 p)

2. megoldás (a kétkapu karakterisztikák alapján)

$$I_1(j\omega) = I_s(j\omega) = -2,5U_1(j\omega) + 0,5(-0,5j\omega I_2(j\omega))$$

$$I_2(j\omega) = -0,5U_1(j\omega) + 10,5(-0,5j\omega I_2(j\omega))$$

(2 p)

Innen $H(j\omega) = \frac{U_1(j\omega)}{I_s(j\omega)} = -\frac{1,05j\omega + 0,2}{2,6j\omega + 0,5}$ (4 p)

A két megoldás közül csak az egyikre adható pont.

IMSc) Igazolja, hogy a d) feladatban definiált rendszer aszimptotikusan stabil!

1. megoldás: A tekercsre kapcsolódó dezaktivizált kétpólus belső ellenállása pozitív, emiatt az L/R_2 időállandó pozitív, a rendszer egyetlen sajátértéke negatív. 2. megoldás: Az ÁVL alapján

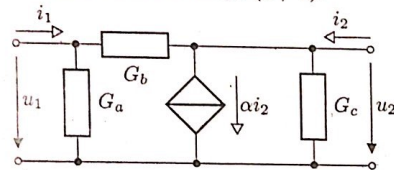
$$i'_L = -0,1923i_L + 0,039i_s$$

a sajátérték negatív.

JAVÍTÓKULCS

1. példa.

Adott az alábbi kétkapu ($\alpha \neq 1$).

a) Lehet-e a kétkapu szimmetrikus? Ha igen, adjon meg egy ilyen paraméterkészletet! (2 pont)

Igen, pl. $\alpha = 0$, $G_a = G_c$ mellett szimmetrikus felépítésű, emiatt szimmetrikus is. (2 p)

b) Fejezze ki a kétkapu admittanciaparamétereit! (4 pont)

Csomóponti potenciálokkal

$$-i_1 + G_a u_1 + G_b(u_1 - u_2) = 0,$$

$$-i_2 + G_c u_2 + G_b(u_2 - u_1) + \alpha i_2 = 0 \quad (2 p)$$

$$i_1 = (G_a + G_b)u_1 - G_b u_2$$

$$i_2 = -\frac{G_b}{1-\alpha} u_1 + \frac{G_b + G_c}{1-\alpha} u_2 \quad (2 p)$$

A továbbiakban a kétkapu szekunder kapuját egy i_s áramú áramforrás ($i_2 = i_s$) zárja le. $G_a = 4 \text{ mS}$, $G_b = 0,5 \text{ mS}$, $G_c = 2 \text{ mS}$, $\alpha = 2$.

c) Mekkora a primer kapura csatlakoztatott terhelő ellenállás maximális teljesítménye, ha $i_s = 10 \text{ mA}$ (konstans)? (3 pont)

$$G = \begin{bmatrix} 4,5 & -0,5 \\ 0,5 & -2,5 \end{bmatrix} \text{ mS}$$

A dezaktivizált kétpólus belső konduktanciája: $G_2 = 4 + 2 \times 0,5 = 4,4 \text{ mS}$, $R_2 = 227,3 \Omega$ (1 p)

A rövidzárási áram ($u_1 = 0$, $i_2 = i_1$):

$$i_2 = -0,5 u_2$$

$$10 = -2,5 u_2$$

innen $i_2 = 2 \text{ mA}$. Az üresjárási feszültség: $u_u = -R_2 i_2 = -0,455 \text{ V}$ (1 p)

A maximális teljesítmény: $P_m = \frac{u_u^2}{4R_2} = \frac{u_u^2 G_2}{4} = 227,3 \mu\text{W}$ (1 p)

d) Csatlakoztassunk a primer kapura egy $L = 0,5 \text{ H}$ induktivitású tekercset. Az így képzett rendszer gerjesztése i_s , válasza u_2 . Tudjuk, hogy a rendszer GV stabil. Határozza meg a rendszer átviteli karakterisztikáját! (6 pont)

1. megoldás (a hálózat alapján). [mS, H, krad/s] egységrendszerben $U_2(j\omega)$ potenciálú csomópontra ($I_2(j\omega) = I_s(j\omega)$)

$$-I_s(j\omega) + 2U_2(j\omega) + 2I_s(j\omega) + \frac{U_2(j\omega)}{\frac{1}{0,5} + \left(\frac{1}{4} \times j\omega 0,5\right)} = 0$$

Innen $H(j\omega) = \frac{U_2(j\omega)}{I_s(j\omega)} = -\frac{1,125j\omega + 0,5}{2,75j\omega + 1,25}$ (3 p)

Normálalakban $H(j\omega) = -\frac{0,409j\omega + 0,1818}{j\omega + 0,4545}$ (1 p)

2. megoldás (a kétkapu karakterisztikák alapján)

$$I_1(j\omega) = 4,5(-j\omega 0,5 I_1) - 0,5 U_2$$

$$I_2(j\omega) = I_s = 0,5(-j\omega 0,5 I_1) - 2,5 U_2$$

Innen $H(j\omega) = \frac{U_1(j\omega)}{I_s(j\omega)} = -\frac{2,25j\omega + 1}{5,5j\omega + 2,5}$ (3 p)

Normálalakban $H(j\omega) = -\frac{0,409j\omega + 0,1818}{j\omega + 0,4545}$ (1 p)

A két megoldás közül csak az egyike adható pont.

IMSc) Igazolja, hogy a d) feladatban definiált rendszer aszimptotikusan stabil!

1. megoldás: A tekercsre kapcsolódó dezaktivizált kétpólus belső ellenállása pozitív, emiatt az L/R_2 időállandó pozitív, a rendszer egyetlen sajátértéke negatív. 2. megoldás: Az ÁVL alapján

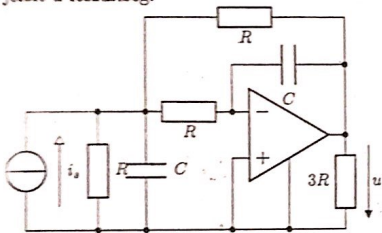
$$i'_L = -\frac{5}{11} i_L + \frac{1}{11} i_s$$

a sajátérték negatív.

B

2. példa.

Az ábrán látható hálózat által reprezentált rendszer gerjesztése i_s , a válasza a bejelölt u feszültség.

a) Fejezze ki u értékét, ha $i_s = I_0$ (konstans)! (2 pont)

A kondenzátorokat szakadással helyettesítve $u = -RI_0$. (2 p)

b) Vegyen fel állapotváltozókat, és jelölje ezeket az ábrán! Fejezze ki a rendszer állapotváltozós leírását normálalakban! (6 pont)

R. u_{c1}, u_{c2} (1 p)
 $-i_s + \frac{u_{c1}}{R} + C u_{c1}' + \frac{u_{c1}}{R} + \frac{u_{c1} - u_{c2}}{R} = 0$
 $\frac{0 - u_{c2}}{R} - C u_{c2}' = 0$
 $u = u_{c2}$ (3 p)
 Rendezze:
 $u_{c1}' = -\frac{3}{RC} u_{c1} + \frac{1}{RC} u_{c2} + \frac{1}{C} i_s$
 $u_{c2}' = -\frac{1}{RC} u_{c2}$
 $u = u_{c2}$ (2 p)

c) Adja meg a rendszermátrix karakterisztikus polinomját! $R > 0, C > 0$ mellett mit mondhatunk a rendszer stabilitásáról? (3 pont)

$\lambda^2 + \frac{3}{RC} \lambda + \frac{1}{RC^2} = 0$ (1 p),
 tesztölges $R > 0, C > 0$ esetén Hurwitz polinom, a rendszer aszimptotikusan stabil. (2 p)

d) Határozza meg az állapotváltozókat és a válasz kiindulási, kezdeti és végértékeit, ha $i_s(t) = \varepsilon(t)$! (4 pont)

$u_{c1}(-0) = u_{c2}(-0) = u(-0) = 0$ (belső gerjesztés, kauzális rendszer) (1 p)
 $u_{c1}(+0) = u_{c1}(-0) = 0, u_{c2}(+0) = u_{c2}(-0) = 0, u(+0) = u_{c2}(+0) = 0$ (1 p)
 $u(+\infty) = -1, u_{c2}(+\infty) = u(+\infty) = -1, u_{c1}(+\infty) = 0$ (2 p)

IMSc) Igazolja, hogy a $t = 10RC$ időpillanatban az $i_s(t) = \varepsilon(t)$ gerjesztésre adott válasz eltérése az állandósult értékétől kisebb, mint az állandósult érték 5% a.

A két sajátérték:

$$\lambda_{1,2} = \frac{-1,5 \pm \sqrt{1,25}}{RC}$$

$$e^{\lambda_1 10RC} \approx 0,0219$$

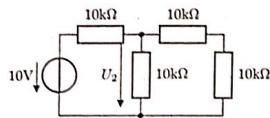
$$e^{\lambda_2 10RC} \approx 4,2 \cdot 10^{-12}$$

Név:	Pontszám:
Neptun kód:	/30
Hallgató aláírása:	Javító:

A végeredményt jól olvashatóan írja fel a feladatlapra. Minden jó válasz 2 pontot ér.

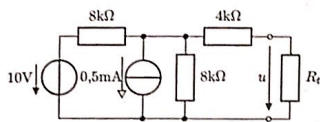
1. Adja meg U_2 értékét!

$U_2 =$

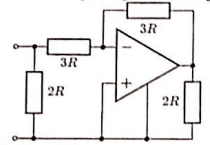
2. Adja meg az R_t re csatlakozó kétpólus Thévenin ekvivalensének feszültség paraméterét!

$U_{Th} =$

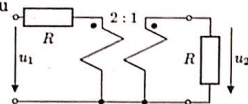
3. Határozza meg a kétpólus eredő ellenállását!

$R_e =$

4. Határozza meg az ábrán látható lezárt kétkapu transzfer feszültségerősítést (u_2/u_1 értékét)!

$H_u =$

5. A 2. példa hálózatában az R_t ellenállást egy C kapacitású kondenzátorra cseréljük. Mekkora válasszuk C értékét, hogy a hálózat időállandója 100 ms legyen?

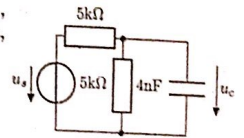
$C =$

6. Egy rendszer rendszermátrixa $\begin{pmatrix} 0 & -4 \\ -0,5 & -1 \end{pmatrix}$. Gerjesztés-válasz stabil-e a rendszer? Válaszát indokolja!

7. Egy rendszer ugrásválasza $g(t) = \varepsilon(t) [4 + 3e^{-2t} - e^{-t}]$. Adja meg a rendszer impulzusválaszát!

$h(t) =$

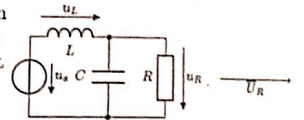
8. A hálózat által reprezentált rendszer gerjesztése u_s , válasza u_c . Adja meg a rendszer válaszeletét $t > 0$ ra, ha $u_s(t) = \begin{cases} -2V, t < 0 \\ 1V, t > 0 \end{cases}$
 $u_c(t) =$

9. Egy kétpólus áramának időfüggvénye $i(t) = 40 \cos \omega t$ A, komplex teljesítménye $80e^{j\pi/4}$ VA. Adja meg - megegyező referenciáirányokat feltételezve - a kétpólus feszültségének időfüggvényét!

$u(t) =$

10. A szinuszos forrásfeszültség frekvenciáján $\omega L = \frac{1}{\omega C} = 2R$. Felrajzoltuk az u_R feszültség fázorját. Rajzolja be az ábrába az u_L feszültség fázorját!

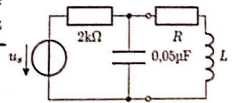

11. Egy kétpólus impedanciája $\omega = 3$ krad/s körfrekvencián $\bar{Z} = 5e^{-j\pi/3}$ kΩ. Adja meg a kétpólust helyettesítő soros RC tag elemértékeit!

$C_s =$ $R_s =$

12. Az ábra hálózatában $u_s(t) = [10 \cos \omega t]$ V, $\omega = 20$ krad/s. Mekkora R és L paraméterek mellett lesz a soros RL kétpólus hatásos teljesítménye maximális?

$R =$ $L =$

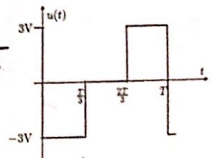

13. A 8. feladat hálózatára adja meg az átviteli tényező abszolútértékét 0,1 Mrad/s körfrekvencián!

$K =$

14. Egy periodikus feszültségjel egy periódusának időfüggvénye az ábrán látható. Adja meg a feszültség effektív értékét!

$U_{eff} =$

15. Adja meg az előző kérdésbeli feszültségjel Fourier sorának matematikai alakjában az alapharmonikus koszinuszos összetevőjét!

$U_A^1 =$